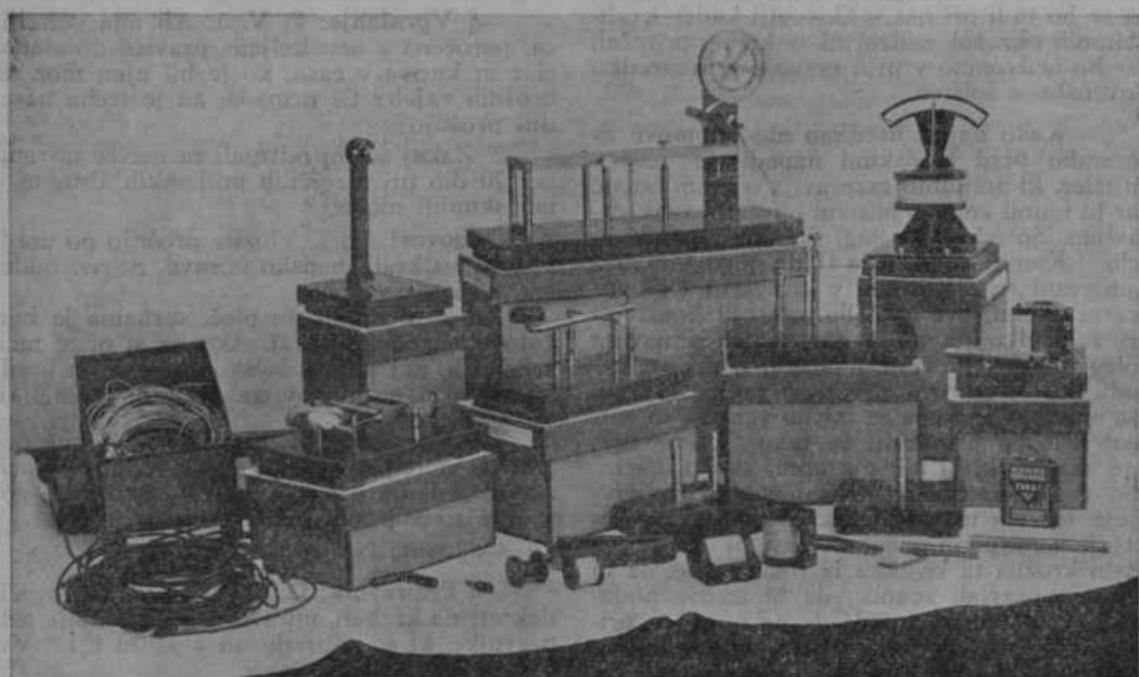

Učiteljska tiskarna

»ROKA«, garnitura učil za pouk elektrotehnike. Primerjajte velikost aparatov z velikostjo žepne baterije.

Šolskim upravitelstvom v znanje!

Zanimanje naših šol za našo zbirko »Roka« učil je izredno veliko. Mnoge šole so že dostavile naročilnice. Mnogo pa je šol, ki zbirke ne morejo plačati niti v dveh obrokih. Da ustrezemo tudi takim šolam, smo zbirko razdelili na dva dela.

Prvi del obsega štiri zaključke, in sicer:

1. Žice in spojke.
2. Jedra in tuljave.
3. Morsov brzojavni aparat.
4. Morsov ključ.

Cena tem 4 zaključkom je din 820—, ki se lahko plačajo v 2 obrokih.

Vsebina prvih štirih zaključkov je ista kot v prospektu, ki ga šole imajo.

Če bi katera od šol niti polovice zbirke ne mogla plačati obenem, dovoljemo plačilo v dveh obrokih.

Naročila sprejema Učiteljska tiskarna le do 30. novembra t. l. Pozneje se bodo cene zvišale.

Mladinska matica

TUJI LISTI IN REVIIJE O POMENU MLADINSKE MATICE IN »NAŠEGA RODA«

V poslednjem času je oživela zopet agitacija proti »Našemu rodu« in Mladinski matici. Dan za dnem prejemamo obvestila o tem iz raznih krajev. Človek se mora naravnost čuditi, kakih sredstev se naši nasprotniki poslužujejo. Zaenkrat samo zbiramo to gradivo, ali če bo treba, bomo o tem tudi obširno izpregovorili. Za zdaj pa pričujemo nekaj izvlečkov iz tujih listov, da bodo čitatelji videli, kakšna je sodba o Mladinski matici in »Našem rodu« drugod, kjer ozračje ni zastrupljeno in prihaja na dan objektivna sodba brez vplivov raznih omizij in klik. Citati so iz zadnjih let.

»Novosti« — Zagreb — so prinesle daljši članek o slovenski mladinski književnosti, kjer pišejo takole o pomenu MM in »Našega roda«: — Brez vsakega dvoma je »Naš rod« najboljša reprezentativna mladinska slovenska, pa gotovo tudi jugoslovanska revija. Da se je »Naš rod« tako razširil, se imamo zahvaliti na eni strani njegovi brezhibni upravni organizaciji in visoki stanovski zavesti slovenskega učiteljstva, a na drugi strani v enakih meri njegovemu uredniškemu vodstvu, ki nudi mladini vse, kar se sploh lahko v današnjih prilikah lahko da. — Kako je MM v nacionalnem, socialnem, vzgojno-estetskem pogledu aktiven, konstruktiven in pozitiven element, more presoditi samo človek, ki pazno skozi leta in leta sledi njenemu požrtvovalnemu in plodovitemu delu.

»Uhor«, kritična revija za mladinsko književnost v Pragi, piše: — Ze danes vrši Mladinska matica največji del nalog v produkciji slovenske mladinske književnosti in najvažnejše je to, da dela pod določenimi strokovno pedagoškimi vidiki, kar je pri tako odgovornem delu, kot je literatura za mladino, v današnjih časih nujno potrebno. — Postopoma se je spopolnil »Naš rod« tudi v ilustrativno-grafičnem pogledu tako, da je danes skoro vsak članek bolj ali manj bogato ilustriran. — Danes je »Naš rod« največja in vodilna mladinska revija, reprezentativna po svoji zunanosti in vsebini. Je resnično — brez pretiravanja — najboljši mladinski list med vsemi jugoslovanskimi listi za šolsko mladino.

»Književni horizont« (Zagreb) pišejo v oceni o Cerkevnikovem »Ovčarju Runu«: Mladinska matica vodi strog račun o tem, kaj daje svojim malim bralcem v roke.

»Novosti« (Zagreb) pišejo na drugem mestu: Mladinska matica v Ljubljani izdaja knjige za mladino in dosega pri tem svojem delu velike uspehe. Med našimi založnicami je to vsekakor zanimiv primer načrtnega dela. Slovenska mladinska književnost se je poslednje čase obogatila z odličnimi izdajami Mladinske matice, ki jo vodijo učitelji in pedagogi z neobičajnim naprednim gledanjem prav podjetno.

O opremi »Našega roda« je prinesla »Istra« v Zagrebu oceno kiparja Goršeta, v kateri pravi med drugim: »Naš rod« nam nudi pestro sliko bogato ilustrirane revije, ki se odlikuje po svoji vsebini in obliki v že umetniški dovršenosti. Noben drug mladinski list se ne more s tem ponašati. Ni čuda, saj so v njem zastopana imena naših najbolj znanih umetnikov.

Ista številka lista prinaša o »Našem rodu« tudi mnenje znane slovenske pesnice Utve, ki se glasi: Da je »Naš rod« naš najboljši mladinski list, bi bilo odveč poudarjati. Gotovo je, da nadkriljuje ne le druge domače mladinske liste, nego tudi zavezodno tujerodno mladinsko literaturo. — In na drugem mestu pravi »Istra« še: Mladinska matica pa vrši še eno važno nalogo: postala je nekak regulator cen na mladinskem knjižnem trgu in ji gre tudi v tem pogledu velika zasluga.

»Srpski književni glasnik« (Beograd): — Prav lepa navada je, da se dajo otrokom pred počitnicami knjige. To misijo vrši Mladinska matica odlično. — Na drugem mestu prinaša »Srpski književni glasnik« oceno o »Našem rodu«. Tu pravi med drugim: List »Naš rod«, ki ga urejuje Josip Ribičič, si je svest svoje vloge v slovenski mladinski književnosti. Pri njem so se združili najboljši slovenski mladinski pisatelji in ilustratorji.

»Prosveta« (Amerika) piše: Pri ljubljanski sekciji JUU je organizirana tudi založba za mladinsko literaturo z imenom Mladinska matica. Organizirali so jo in vodijo jo učitelji; uredniki so učitelji, poverjeniki so učitelji. Tako ima MM svoje poverjenike skoraj na vseh šolah v Sloveniji in le tako je razumljivo, da se giblje naročništvu MM okrog števila 20.000. Učitelji so zgradili v Mladinski matici važno ustanovo, ki po svojih publikacijah mnogo vpliva na vzgojo slovenske mladine. — Knjige in revija so lepo opremljene in bogato ilustrirane. V »Našem rodu« sodelujejo najboljši slovenski mladinski avtorji in najboljši slovenski slikarji. — Delo MM je bogato in pomembno, pomembno tem bolj, ker skoraj ni vasi v Sloveniji, da ne bi prihajale vanjo njene publikacije. Uredništvo se tega zaveda ter se stalno trudi dvigniti višino slovenskega mladinskega slovstva.

»Kulturni služba« (Praga) piše v daljšem članku o mladinski literaturi v Jugoslaviji med drugim: Mladinska matica ima silen vpliv na sodobno mladinsko književnost pri Slovencih.

»Pravda« (Beograd) objavlja: Za mladino izhaja v Sloveniji 8 listov, med katerimi je 5 posvečenih izključno mladinski književnosti, med temi zavzema najvidnejše mesto, tako po višini naklade kot po vsebini, glasilo Mladinske matice »Naš rod«, ki se tiska v 25.000 izvodih. — Dovolj je pomisliti samo na to, da je MM v teku 10 let izdala in razširila med slovensko mladino okoli poldruge milijon izvodov knjig, kar predstavlja v naših razmerah zavidljiv rekord.

—mm »Mladi Korotan« je v svoji 1. številki novega letnika, ki je pravkar izšla, ponatisnil iz »Našega roda« »Jutro na vasi« in »Zgodbo v slikah«, iz Ribičičeve knjige »Mihec in Jakec« pa poglavje, ki govori o vseh svetih.

—mm Ali že veste, da dobite najprimernejše igrice za proslavo 1. decembra v V. zvezku Cicibanove knjižnice pod naslovom Ciciban nastopa? Knjiga stane le 3 din in se naroča pri upravi Mladinske matice v Ljubljani.

—mm Za Miklavža dobite najlepše in najcenejše slikanice pri Mladinski matici. Opozorjamo posebno na veliko večbarvno

slikanico »Dedek Miha«. Knjiga, ki je tiskana na kartonastem papirju in trdo vezana, stane samo 35 din.

Stanovska organizacija JUU

Dabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA bo zborovalo v soboto, dne 2. decembra, s pričetkom ob osmih na deški ljudski šoli v Škofji Loki. Na dnevnem redu je predavanje tov. Horvata o npravstveni povzdigi naroda, poročila bodo podali društveni funkcionarji, o splošni situaciji bo referiral tov. predsednik, razgovor bo o učiteljskih socialnih in gospodarskih ustanovah, pomenili pa se bomo o perečih stanovskih zadevah tudi na splošno. Pridite polnoštevilno, privedite s seboj novodošle tovarišice in tovariše! Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KRANJ je zborovalo v soboto, 11. novembra 1939., v risalnici dekliške šole v Kranju. Udeležilo se je zborovanja 59 članov, ki so si tudi ogledali prostore te lepe in moderno opremljene šole. Hvala upravitelstvu šole, da nam je dovolilo v njej zborovati.

Tovariš predsednik je pozdravil vse člane, zlasti tov. sres. šolskega nadzornika V. Rupreta.

V situacijskem poročilu je obrazložil delovni načrt za l. 1939./40., ki je bil obravnavan na posvetovanju predsednikov. Govoril je o reorganizaciji učiteljskih društev, poudaril je, da ne moremo ničesar prehiteti, ker moramo delati z obstoječimi političnimi razmerami in zakonitimi določbami. Izrazil je potrebo sodelovanja mlajšega članstva.

Pozdravil je došlega predavatelja g. prof. Tomšiča Ivana, ki nam je »odal študijo: Obrazi mladoletnikov, katerih pot vodi v zločin. Prikazal nam je pot mladostnikov, ki so žrtve nagona, ki jih žene v potepuštvo po cestah in ulicah mest in podeželja. Brezkončna cesta jih pošilja v jetnišnice, ki ima pri nas oddelek, z naslovom »Poboljševalnica«. Prikazal je psihozo v tem zavodu, kjer je ostrost aznikov vedno v opreki z dobroto onih, ki prihajajo od zunaj, da dajejo pouk tej mladini, katerih misli prodirajo vedno tja ven v svobodo. Podal je rezultat raziskavanj, ki jih je imel pri 50 gojencih. Ugotovil, da je 84 % teh nesrečnikov pokopala v ozke celice tavnina.

Za predavanje, iz katerega je zvenela ljubezen do teh nesrečnežev, je toplo odobravanje.

Tajnik je obrazložil najvažnejše sejne sklepe. Podal je delovni program zborovanja.

Govoril je o nalogah, ki jih stavi na učit. organizacijo nova upravna razdelitev države. Tudi slovensko učiteljstvo mora razmišljati o »reuredivi organizacije, da nas čas, ki bo prinesel od naroda zahtevano banovino Slovenijo, ne bo prehitel.

Tov. blagajnik je prosil, da tovariši, ki so »restavljeni izven sreza, vedno javijo svoj odhod in kraj, da ne bodo prejeli publikacij v škodo naše blagajne. Tovariši, ki so bili premeščeni v druge sreze, dolgujejo za lansko leto še 1601,50 din. Neorganizirano članstvo naj pristopi!

Tov. Rapa je podal sliko državne skupščine in delo slovenske delegacije.

V debati k vsem poročilom je stavil tov. Debevec dva predloga:

1. Slovenska delegacija za drž. skupščino naj se že doma domeni, kaj bo govorila, da ne bo šele na skupščini odrezala »govornikov.
2. Sekcija naj društvom takoj sporoči, kaj »e užrenila glede morebitne preureditve učiteljske organizacije in kaj je tov. predsednik sekcije zvedel v Beogradu.

Prihodnje zborovanje bo, če ne bo kaj izrednega, v februarju.

Rant Franc, preds. Zumer Tone, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA je zborovalo 11. novembra 1939. v Murski Soboti. Tovariš predsednik je podal poročilo seje upravnega odbora in predsedniškega zbora od 4. in 5. tega meseca.

V debati o situacijskem poročilu je podudarjal tovariš Slokar, da se vodstvo sekcije neutrudno zavzema za pravno in materialno zaščito članstva. Pred kratkim je tudi on došel o zaslugi in podpori sekcije, da mu je Državni svet že drugič priznal pravico do dnevnice zaradi svoječasne pridelitve na drugo službeno mesto. Zato se sekciji tu na zborovanju javno zahvaljuje.

Zivahna debata se je razvila glede izpraznjenih mest. V našem srezu jih je 31. Ker so se 4 novinci, ki so bili imenovani, odpovedali učiteljski službi, naj bi sekcija posredovala, da bi bili nameščeni 4 drugi. Ker pa ni več proračunske možnosti, naj druga mesta zasedejo brezposelni učitelji kot dnevničarji. S tem bi bilo pomagano brezposelnim, da dobe službo, na meji bi pa ne bilo praznih mest, kar je prav posebno važno. Zahtevalo se je, da se vsa službena mesta razpišejo in da se naj ne oddajajo boljša mesta pod roko. Saj učiteljstvo, ki vrši svojo težavno nalogo na meji, zasluži, da pride enkrat tudi na boljše mesto in tudi v Ljubljano in v Maribor. Predvsem naj bi se dala nagrada vsemu učiteljstvu na meji in ne samo onim, ki morejo dokazati kake posebne zasluge, ker je to mnogokrat prav težavno, saj šola je in bo politikum in se tudi učiteljevo delo ocenjuje predvsem iz tega vidika. Ker je v srezu 31 praznih službenih mest, naj se ne premešča iz sreza po službeni potrebi učiteljstva, ki se je živjevo v tukajšnje razmere, je zadovoljno in deluje uspešno. Prav tako pa naj se v srez ne

namešča učiteljstva po službeni potrebi in prestane biti Prekmurje kazenska kolonija. To oboje ne kaže potrebne skrbi za mejo, ampak je izraz njenega zapostavljanja, ker nikakor ne pripomore k državljanški in narodni vzgoji tukajšnjega ljudstva in ruši ugled učiteljstva, vero v avtoriteto in izprazni v državno oblast.

Glede kontraktualcev se je izrazila želja, naj bi se vendar enkrat uredilo njihovo službeno razmerje in bi prestala negotovost in njihovo bedno materialno stanje. Ob tej priliki se je na predlog g. nadzornika Velnarja nabralo med navzočim učiteljstvom 522 (din 50 p za tov. dnevničarja, ki je bil poklican k vojakom ter je pustil doma bolno ženo in otroka. Sklenilo se je, da mu da podpora tudi društvo ter se naprosi sekcijka uprava. G. nadzornik je poročal, da je obljubil g. banski šolski nadzornik Jeglič izposlovati podporo tudi na banovini. S to spontano akcijo je pokazalo navzoče učiteljstvo čustvo pravega tovarštva.

V razgovoru glede aktivizacije članstva se je sklenilo, da se dan pred zborovanjem, t. j. 1. decembra 1939. ob 15. uri sestanejo člani obmejnega odseka v kavarni Krona (Vučak), in sicer skupno z upravnim odborom. Do tedaj pa naj pošlejo tovariši(-ce), ki počujejo na obmejnih šolah, kratka poročila o tamkajšnjih razmerah društvu tajniku, da bomo polagoma izdelali sliko obmejnih »roblemov našega sreza. Sklenilo se je uvesti »osvetovalnico, oziroma vprašalno skrinjico.

Tovarišica M. Petovarjeva iz lendavskega sreza je predavala o temi: »Naše delo na vasi«. Prikazala je potrebo učiteljevega dela in razne načine udeleževanja z ozirom na različne prilike in učiteljevo individualno nastojenje in sposobnost. Predavanje je bilo dokaz pravilnega in zrelega gledanja na problem naše vasi kakor ga more podati le oni, ki resnično dela med ljudstvom in z njim čuti. Tov. M. Petovarjeva, ki je še novinka v našem stanu, nas je zares presenetila s tem lepim predavanjem in želeli bi, da bi ga ponovila v drugih društvih.

Po zborovanju se je vršil razgovor učiteljic, kjer se je ugotovilo sledeče:

1. Zdravstveni pregled po šolah se vrši površno. Zato naj se naprosi sekcija, naj intervenira pri kr. ban. upravi za izboljšanje.
2. Učiteljice so premalo usposobljene za dviganje zdravstvene in higienske izobrazbe kmečke žene. Zato bi bil potreben tečaj za nego dojenčka in higieno žene. Pozvale se bodo s posebnimi polami učiteljice našega in lendavskega sreza, da se priklade v ta tečaj in če bo dovolj pripravljenih, se bo ukrenilo vse potrebno za realizacijo.
3. Gospodinjstvo nadaljevalni tečaji se po večini šol v našem srezu ne morejo vršiti, ker so na njih nameščene učiteljice, ki niso za to usposobljene. Zato naj se naprosi ban uprava ali kaka druga ustanova, da zonet otvori prkt. gosp. tečaje za učiteljice, ki naj bodo dostopni tudi začetnicam.
4. Naprosi se društvena uprava naj začne zborovanje točno ob določenih uri, da se bo mogel po zborovanju vršiti sestanek učiteljic.

Na zborovanju se je sprejela sledeča resolucija:

1. Ločitev prosvetne uprave od politične.
2. Stalnost na mestu.
3. Ukinitev premeščenj po službeni potrebi in oprava reparacij.
4. Zvišanje službenih prejemkov.
5. Avtomatsko napredovanje ali vsaj napredovanje po rangni listi.

Prihodnje zborovanje se vrši 2. decembra 1939.

Hajnshek Franc, preds. Kramberger Jožko, taj.

Novosti na knjižnem trgu

—k Frana Erjavca Zbrano delo, IV. zvezek. Uredil Anton Slodnjak. Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1939. Cena v platno vezani knjigi 100 din. V četrtem zvezku Zbranega dela Frana Erjavca je priobčena vsebina III. dela Erjavčevih spisov: Domače in tuje živali v podobah — Golazen. (Uvod. Opis golazni.) Ribe. (Uvod. Zivalske podobe), ki jih je v dopolnilo Erjavčevega dela opisal Rafael Bačar, in Naše škodljive živali v podobah in besedi. (Uvod. a) Živali, opasne človeku in njega zdravju. b) Živali, škodljive našim domačim živalim. — Knjiga obsega 441 strani in ima devetnajst dvostranskih tabel s podobami golazni in rib na posebnem papirju. — Zelo redke so knjižnice, ki imajo celotno prvo izdajo Erjavčevih spisov in upravičeno ponosni so oni, ki so lastniki teh dragocenih knjig našega, doslej najboljšega in najplodovitejšega prirodopisca in pisatelja. Prav iz tega razloga moremo izraziti le radost ob drugi izdaji celotnih Erjavčevih spisov, ki bo zaključena z izidom V. zvezka. To delo ne bi smelo manjkati v nobeni šolski knjižnici in je le obžalovati, da si ga mnoge šole zaradi prenikljivih proračunskih postavk ne bodo mogle nabaviti. Naglasiti je tu treba predvsem dejstvo, da se učiteljstvo največkrat muči s pravilnimi imeni in opisi raznih živali in zelo občuti veliko vrzel, ki je v tem pogledu zijalo v naši strokovni literaturi. Z II. izdajo Erjavčevih del je ta nedostatek odpravljen, najti bi bilo treba le še možnost, kako bi prišle prav vse šole do tega krasnega in potrebnega dela.